

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำ

ความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565

PROBLEMS AND OBSTACLES IN THE ENFORCEMENT OF THE PREVENTIVE MEASURES FOR RECIDIVISM IN SEXUAL OR VIOLENT OFFENCES ACT B.E.2565

บวรวิทย์ เปรื่องวงศ์*

Bowonwit Pluengwong*

หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Master of Laws Program, School of Law, Sripatum University-Chonburi Campus

*Corresponding Author e-Mail: Phd.doraemon@yahoo.com

(Received: 2025, July 19; Revised: 2025, August 17; Accepted: 2025, August 23)

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำ ความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 อันเป็นกฎหมายเฉพาะที่กำหนด มาตรการป้องกันการทำ ความผิดในความผิดทางอาญาบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง โดยกำหนดให้มีมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขัง ภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำ ความผิดที่อาจเกิดขึ้นซ้ำ และส่งเสริมการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งดังกล่าวอย่างเหมาะสม จากการศึกษา พบว่ามาตรา 19 วรรคหนึ่ง ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่า คดีอาญาที่พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาล มีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จะต้องเป็นคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องเท่านั้น บัญญัติแต่เพียงว่า ในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการ มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อ ป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ มาตรา 19 วรรคสี่ ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่า ในการไต่สวนคำร้อง จำเลย มีอำนาจแถลงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง และมาตรา 20 ไม่ได้ให้อำนาจจำเลยขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง แก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด อันเป็นปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว สมควรปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายบทข้างต้นให้ชัดเจนว่า ต้องเป็นคดีที่พนักงานอัยการ

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 เท่านั้น พนักงานอัยการจึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ในการไต่สวนคำร้องให้จำเลยมีโอกาสดำเนินข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง ตลอดจนให้จำเลยมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วย

คำสำคัญ: การกระทำความผิดซ้ำ; มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ABSTRACT

This article aims to examine the legal issues and obstacles in enforcing the Prevention of Recidivism in Sexual or Violent Offenses Act, B.E.2565 (2022), a special law enacted to introduce measures aimed at preventing repeated sexual or violent offenses. The Act establishes mechanisms such as offender rehabilitation, post-release surveillance, and post-release detention, with the primary objectives of safeguarding society and preventing future crimes. At the same time, it seeks to promote offender reintegration while ensuring fairness, proportionality, and respect for rights and legal obligations. The study finds that Section 19, paragraph one, lacks clarity as it does not explicitly specify that only cases in which the public prosecutor has formally filed charges against the defendant fall within the prosecutor's authority to petition the court for rehabilitative measures. Furthermore, Section 19, paragraph four, fails to guarantee the defendant's right to present all relevant facts during the hearing. In addition, Section 20 does not grant the defendant the right to request the court to amend, modify, or revoke the rehabilitative measures imposed. These legal ambiguities pose significant obstacles to the effective and lawful enforcement of the Act and may unduly restrict defendants' rights. Accordingly, this article recommends legislative amendments to 1) clearly define the scope of the public prosecutor's authority, 2) guarantee the defendant's right to a fair hearing, and 3) provide the defendant with the right to file a motion for judicial review or revision of rehabilitative measures, in accordance with the principles of the rule of law.

Keywords: recidivism or reoffending; rehabilitation measures for offenders

บทนำ

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะลักษณะอาชญากรรมที่มีความรุนแรง เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นพบว่ามีกรกระทำความผิดซ้ำ (recidivism or reoffending) เพิ่มขึ้น

โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวจะกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย และความผิดเกี่ยวกับเพศ มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนในสังคม ทั้งกรณีผู้กระทำความผิดและกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกในความผิดเดิม หรือเป็นความผิดที่ใช้ความรุนแรง และเนื่องจากผู้กระทำความผิดอาญาบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำความผิดทางเพศแก่เด็ก การฆาตกรรม การทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้รับอันตรายสาหัส รวมทั้งการนำตัวบุคคลไปเรียกค่าไถ่เมื่อถูกจำคุกจนพ้นโทษ และได้รับการปล่อยตัวเข้าสู่สังคมแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีการติดตามจากเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจบ้างแต่ไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย และไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ส่วนหนึ่งซึ่งมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดในรูปแบบเดียวกันหรือรูปแบบใกล้เคียงซ้ำอีก สมควรมีกฎหมายที่กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดดังกล่าว โดยกำหนดให้มีมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นอีก และเพื่อส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งอย่างเหมาะสม พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ใช้บังคับเป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2566 (พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565, 2565, หน้า 7) ขอบเขตของการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัตินี้ ดังกล่าว มีดังนี้

1. พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้นำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉินไปใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรงตามมาตรา 3 วรรคหนึ่ง อันได้แก่ ความผิดมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และมาตรา 3 ยังได้บัญญัติในวรรคสองว่า ในกรณีศาลมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดมาตราหนึ่งมาตราใดตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง แม้ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษในความผิดอื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ในวรรคหนึ่งก็ตาม ก็ให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับด้วย

2. พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามบทบัญญัติมาตราใดมาตราหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี (มาตรา 4)

3. มีคำนิยามคำว่า คุมขัง หมายความว่า การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษ หรือผู้ถูกเฝ้าระวังไว้ในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ การคุมขังซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ รวมถึงการคุมขังฉุกเฉิน การหลบหนีการคุมขังที่เป็นมาตรการหรือวิธีการตาม

พระราชบัญญัตินี้ จึงเป็นความผิดตามมาตรา 190 มาตรา 191 มาตรา 192 มาตรา 204 หรือมาตรา 205 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ด้วย (มาตรา 5) (สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2567, หน้า 4)

4. กำหนดว่าบทบัญญัติหรือวิธีพิจารณาใดซึ่งพระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติหรือวิธีพิจารณาแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น การนำวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2563 มาใช้บังคับการไต่สวนคำร้องที่ไม่ต้องทำต่อหน้านักโทษเด็ดขาด (มาตรา 6) (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566 ข้อ 13, 2566, หน้า 20)

5. ศาล หมายความว่าศาลยุติธรรมที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา เนื่องจากมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเฉพาะคดีอาญาเท่านั้น จึงไม่รวมถึงศาลยุติธรรมที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง และไม่รวมถึงศาลเยาวชนและครอบครัว เมื่อความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามที่บัญญัติในมาตรา 3 มีอัตราโทษจำคุกเกินสามปี หรือปรับเกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงด้วย (มาตรา 5)

6. ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ ให้ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และอัยการสูงสุด รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

ให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อบังคับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวง และอัยการสูงสุดมีอำนาจออกข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน (มาตรา 7)

ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566 (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566, 2566, หน้า 18-25)

ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวง มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2566 (กฎกระทรวง มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2566, 2566, หน้า 1-7) และอัยการสูงสุดได้ออกข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขัง

ฉุกเฉิน พ.ศ.2565 (ข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2565, 2565, หน้า 20-26)

7. มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัตินี้มี 3 มาตรการคือ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ คล้ายกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งเป็นมาตรการเชิงป้องกัน (preventive justice) แต่เป็นการพิจารณาสำหรับผู้กระทำความผิดเฉพาะราย มิใช่ทุกราย โดยเฉพาะมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการนี้เป็นมาตรการที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดในระหว่างที่ยังรับโทษจำคุกในเรือนจำ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดหรือแก้ไขความเสี่ยงของผู้กระทำความผิดที่จะกระทำความผิดซ้ำหลังจากพ้นโทษจำคุก

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัตินี้ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้ โดยที่มาตรา 19 วรรคหนึ่งไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่า คดีอาญาที่พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องเท่านั้น บัญญัติแต่เพียงว่าในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำเท่านั้น มาตรา 19 วรรคสี่ ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าในการไต่สวนคำร้อง จำเลยมีอำนาจแถลงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง และมาตรา 20 ไม่ได้ให้อำนาจจำเลยขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด สมควรที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวเพื่อบังคับใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ศึกษาเฉพาะกรณีมาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด
2. เพื่อศึกษาการบังคับใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามกฎหมายของต่างประเทศ

หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย

การใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ รวมทั้งการคุมขังฉุกเฉิน ต้องอาศัยคำสั่งของศาลเท่านั้น บัญญัติให้

พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลและวิธีการดังกล่าวต่อศาล ราษฎรไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้ แม้ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดี หรือเป็นผู้เสียหายในคดีนั้นก็ตาม เป็นเอกสิทธิของรัฐในการดำเนินการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 19 วรรคหนึ่ง ว่าในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ โดยจะขอรวมกันไปในการฟ้องคดีดังกล่าว หรือก่อนศาลมีคำพิพากษาก็ได้ (สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2567, หน้า 10-11)

อย่างไรก็ตามอัยการสูงสุดออกข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว และวางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉินอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 7 มาตรา 24 มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ดังนี้

ข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2565 หมวด 1 การพิจารณาใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ข้อ 10 (ข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2565, 2565, หน้า 21-22) กำหนดว่าคดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดตามมาตราหนึ่งมาตราใดต่อไปนี้ มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 ไม่ว่าจะมีความผิดฐานอื่นด้วยหรือไม่ ให้พนักงานอัยการพิจารณาดำเนินการว่าคดีดังกล่าว สมควรขอให้ศาลมีคำสั่งใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูหรือไม่ หากเห็นสมควรอาจขอรวมกันไปพร้อมกับคำฟ้อง หรือยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำพิพากษาก็ได้ โดยให้ระบุเหตุผลไว้ในความเห็นและคำสั่ง จากข้อบังคับของอัยการสูงสุดข้างต้น ทำให้เห็นว่าการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดซ้ำ ต้องเป็นกรณีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตราใดมาตราหนึ่งดังกล่าว ไม่ว่าจะมีความผิดฐานอื่นด้วยหรือไม่ ในขณะที่ มาตรา 19 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่าในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ ทำให้เกิดปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าหากพนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นโจทก์ในคดีอาญา พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลกำหนดมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ เห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้เป็นเอกสิทธิของรัฐในการดำเนินการส่วนนี้ กรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง แม้พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ก็ตาม พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจ

ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อให้บทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้ สมควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าในคดีที่พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ

การพิจารณาคำร้องและมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การที่ศาลจะสั่งใช้มาตรการดังกล่าว ต้องเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดและลงโทษจำคุก ในการไต่สวนคำร้อง ศาลมีอำนาจดุลพินิจในการพิจารณาว่าจะไต่สวนคำร้องไปพร้อมกับการสืบพยาน หรือจะให้สืบพยานจนเสร็จแล้วไต่สวนคำร้องก็ได้ ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566 ข้อ 13 วรรคหนึ่ง

มาตรา 19 วรรคสี่ บัญญัติว่าในการไต่สวนศาลอาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการพิจารณารับฟังคำคัดค้านของผู้กระทำความผิดหรือมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติ

บทบัญญัติข้างต้น มีเพียงว่าศาลพึงรับฟังความเห็นและคำคัดค้านของจำเลย แต่ไม่ได้บัญญัติชัดเจนให้จำเลยมีโอกาสดูแลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง แม้ศาลมีอำนาจให้จำเลยดูแลข้อเท็จจริงอันอาจเป็นประโยชน์แก่จำเลยก็ตาม ทำให้เห็นได้ว่าการไต่สวนคำร้อง ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่า ให้จำเลยมีสิทธิดูแลข้อเท็จจริงด้วย เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากนี้ที่จำเลยมีอำนาจยื่นคำคัดค้านอยู่แล้ว (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566, 2566, หน้า 20)

การเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรา 20 บัญญัติให้กรมราชทัณฑ์เป็นผู้รับผิดชอบมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในการดำเนินการตามคำสั่งของศาล และจัดทำรายงานผลของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด พร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อพนักงานอัยการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง หากพนักงานอัยการเห็นสมควรอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ บทบัญญัติข้างต้น ให้อำนาจพนักงานอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ หากศาลมีคำสั่งยกคำร้องของพนักงานอัยการ มาตรา 42 บัญญัติให้พนักงานอัยการสามารถอุทธรณ์ได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง คำสั่งศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

บทบัญญัติมาตรา 20 ให้อำนาจพนักงานอัยการในการขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเท่านั้น ควรให้อำนาจจำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

เปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วย อันเป็นการคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของจำเลยอย่างเหมาะสม

แนวทางการบังคับใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามกฎหมายต่างประเทศ

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ได้นำกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย และประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาประกอบการพิจารณาว่าด้วยมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ผู้เขียนจึงขอลำถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการดังกล่าว ดังนี้

เครือรัฐออสเตรเลีย รัฐวิคตอเรียตรากฎหมายชื่อ The Serious Offenders Act 2018 เป็นกฎหมายสร้างกระบวนการควบคุม สอดส่อง เผ่าระวัง หรือคุมขังผู้ที่พ้นโทษจากข้อหาความผิดเกี่ยวกับเพศที่ใช้ความรุนแรง (serious sex violence) หรือความผิดที่ใช้ความรุนแรงให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย (serious violence) ผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำที่ไม่อาจยอมรับได้ (un acceptable risk of re-offending) มุ่งถึงความปลอดภัยและปกป้องมาตรการกระทำความผิดซ้ำ ของผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือส่งเสริมให้มีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด บัญญัติให้อำนาจศาลฎีกาออกคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษ (supervision order) ไม่เกินสิบห้าปี ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือออกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษไม่เกินสามปี (detention order) ในกรณีที่ศาลเห็นว่าเป็นมาตรการสุดท้าย (last resort) เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้พ้นโทษกระทำความผิดซ้ำ หรือออกคำสั่งคุมขังฉุกเฉิน (emergency detention order) ไม่เกินเจ็ดวัน ในกรณีที่พบว่าผู้พ้นโทษแสดงถึงพฤติการณ์ใกล้ที่จะกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศที่ใช้ความรุนแรง หรือความผิดที่ใช้ความรุนแรงให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย ร่างกาย ผู้มีอำนาจยื่นคำร้องคือพนักงานอัยการ (attorney general) ในขณะที่จำเลยมีสิทธิยื่นคำคัดค้านของพนักงานอัยการ หากศาลมีคำสั่งแล้ว จำเลยมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอยกเลิกหรือแก้ไขมาตรการ เมื่อศาลมีคำสั่งแล้ว จำเลยมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อศาลที่สูงกว่า เช่น ศาลฎีกา (supreme court) หรือศาลอุทธรณ์ (court of appeal) (นริศรา แดงไผ่, 2566, หน้า 81-82)

สาธารณรัฐฝรั่งเศสบัญญัติการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์กลับมากระทำความผิดซ้ำ โดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เรียกว่า มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเฉพาะราย (suivi-socio jubiciare) บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ต้องปฏิบัติภายหลังพ้นโทษ ประกอบด้วย มาตรการเผ่าระวัง (mesure de surveillance) มาตรการช่วยเหลือ (mesure d assistance) มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และการฟื้นฟูแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดเข้าสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง มาตรการตามกฎหมายเป็นกรณีที่ภายหลังศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว เฉพาะความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ความผิดอุกฉกรรจ์ ศาลมีอำนาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้อง

อยู่ภายใต้มาตรการ suivi socio-judiciaire มาตรการดังกล่าวแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ การแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (injonction de soins) และการเฝ้าระวัง (mesure de surveillance) การแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (injonction de soins) ศาลที่พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอาจออกคำสั่งให้ใช้การบำบัดทางแพทย์ ศาลที่พิพากษาลงโทษต้องแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงมาตรการทางการแพทย์และขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเข้าสู่มาตรการบำบัดทางการแพทย์ในเรือนจำ ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกเต็มตามคำพิพากษา การเฝ้าระวัง (injonction de soins) หากศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้มาตรการดังกล่าว ผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้ว ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขคุมความประพฤติภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินสิบปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi-socio judiciaire ไม่เกินสิบปี และความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi-socio judiciaire ไม่เกินยี่สิบปี ผู้มีอำนาจยื่นคำร้องคือพนักงานอัยการ (procureur general) บนฐานคำแนะนำของคณะกรรมการสหสาขาในการยื่นคำร้องต่อศาล และจำเลยมีสิทธิยื่นคำคัดค้านและสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ (พงษ์ธร ธัญญศิริ, 2546, หน้า 15-16)

สรุป

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญในช่วงหลายปีที่ผ่านมาสังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมร้ายแรงโดยเฉพาะในความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดที่ใช้ความรุนแรงสร้างผลกระทบทางจิตใจและผู้เสียหายและสังคมโดยรวม ที่สำคัญคือ กรณีผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวบางรายกลับมาก่อทำความผิดซ้ำหลังพ้นโทษ ด้วยเหตุผลดังกล่าวรัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 อันเป็นกฎหมายเฉพาะที่กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดดังกล่าว โดยกำหนดให้มีมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นอีก และเพื่อส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งดังกล่าวอย่างเหมาะสม

บทบัญญัติพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง บัญญัติแต่เพียงว่าในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งยังไม่ชัดเจนเพียงพอทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่าในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีดังกล่าว และพนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นโจทก์ พนักงานอัยการจะมีอำนาจในการยื่นคำร้องตามบทบัญญัติมาตรา 19 วรรคหนึ่ง หรือไม่ ในขณะที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ บัญญัติให้พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องขอใช้มาตรการและวิธีการดังกล่าวต่อศาล

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ราษฎรไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้ แม้ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดี หรือเป็นผู้เสียหายในคดีนั้นก็ตาม เป็นเอกสิทธิ์ของรัฐในการดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และมาตรา 19 วรรคสี่ บัญญัติแต่เพียงว่าในการไต่สวนศาลอาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการพิจารณารับฟังคำคัดค้านของผู้กระทำความผิด หรือมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติ แต่ยังไม่ได้บัญญัติชัดเจนให้จำเลยมีโอกาสแถลงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง ทั้งมาตรา 20 บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ ในขณะที่จำเลยไม่มีอำนาจขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ข้อเสนอแนะ

1. บทบัญญัติ มาตรา 19 วรรคหนึ่ง ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าในคดีที่พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ
2. บทบัญญัติ มาตรา 19 วรรคสี่ ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าในการไต่สวนศาลอาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการพิจารณารับฟังคำคัดค้านของผู้กระทำความผิด หรือมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติ และให้จำเลยมีโอกาสแถลงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง
3. บทบัญญัติ มาตรา 20 ควรบัญญัติให้อำนาจจำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วย อันเป็นการคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของจำเลยอย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการ

คุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2566. (2566, 23 มกราคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 140 (ตอนที่ 5),
หน้า 1-7.

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการ

กระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566 (2566, 23 มกราคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140 (ตอนที่ 5 ก), หน้า 18-25.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษ

เด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2565. (2565, 21 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 (ตอนที่ 77 ก), หน้า 20-26.

นริศรา แดงไผ่. (2566). มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดที่ใช้
ความรุนแรง ตอน 2 : การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามกฎหมายต่างประเทศกับสิทธิและ
เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. **วารสารกฎหมาย**, 3(10), หน้า 81-113.

พงษ์ธร ธัญญศิริ. (2564). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความ
ผิดออกจากรังที่ใช้ความรุนแรง. **วารสารจลนิต**, 18(5), หน้า 9-20.

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565
(2565, 25 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 (ตอนที่ 66 ก), หน้า 7, 11.

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. (2567). **ข้อพิจารณาพระราชบัญญัติ
มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565**.
กรุงเทพ: ชวนพิมพ์.